

radio na zbirkama budućega Narodnoga muzeja. Svojim je darovima utemeljio mnoge muzejske zbirke: numizmatičku, arheološku, starih natpisa i rukopisa, sfragističku te prirodoslovne. God. 1842—48. bio je kustos zbirke umjetnina L. Nugenta na Trsatu. Za vojnoga službovanja i poslije kao namještenik Narodnoga muzeja obišao je Liku, Dalmaciju (1852, 1853/54), Istru, Kvarner i S Hrvatsku bilježeći podatke o arheol. ostacima, arhit. građevinama, slikama, privatnim skupljačima i zbirkama. U svoje je putne bilježnice prepisao i mnogobrojne stare natpise (latinske, grčke, glagoljske) te vješto crtao spomenike, tlocrte gradova i građevina. Bilježenjem i crtanjem dokumentirao je našu umjetničku i kulturnopov. baštinu od 30-ih do 60-ih god. XIX. st. Njegovi su rukopisi dragocjen izvor za proučavanje hrv. spomenika, poglavito onih kojih danas više nema, a čuvaju se u Državnoj upravi za zaštitu kulturne i prirodne baštine (41 putna bilježnica) i drugim zagrebačkim ustanovama (HAZU, Hrvatski povijesni muzej, Arheološki muzej).

BIBL.: *Zvijestje odbornika društva g. c. k. majora Mihalja Sabljara o uspjehu svoga putovanja po Dalmaciji god. 1853. i 1854.* AZPJ, 1854; *Mane, koje smetaju razvitku književnosti i sačuvanju umjetnosti te starinskih predmeta*, Danica ilirska, 1864, 1, 2, i 3.

LIT.: V. Jagić, Mijo Sabljar, Nekrolog, Pozor, 23. XII. 1865. — D. Hirc, Spomen-listak Mijatu Sabljaru, Vienac, 1896, 51. — Isti, Mijat Sabljar. Biografske bilješke, Prosvjeta, 1900, 12. — I. Mirnik, Mijat Sabljar u Solinu i Vranjicu god. 1854, VjAHD, 1981. — Muzeologija, 1990, 28 (broj posvećen M. Sabljaru). — I. Petricoli, Od Donata do Radovana, Split 1990, str. 11. V. Fo.

SABOL, Željko, povjesničar umjetnosti i pjesnik (Bjelovar, 28. XI. 1941 — Zagreb, 5. IX. 1991). Diplomirao na Filozofskome fakultetu u Zagrebu 1967. God. 1968—71. kustos Gradskoga muzeja u Bjelovaru, od 1975. umj. voditelj Galerije »Forum« u Zagrebu, od 1980. urednik u Leksikografskome zavodu »Miroslav Krleža«. Objavljivao lik. kritike i oglede u listovima i časopisima (»Telegram«, »Razlog«, »Republika«, »Odjek«, »Mogućnosti«, »Oko«) te predgovore u katalozima (I. Lovrenčić, Š. Perić, N. Reiser, M. Šutej, Š. Vulas). Organizirao izložbe u zagrebačkim galerijama te u bjelovarskome muzeju.

BIBL.: Oskar Herman, Studentski list, 21. III. 1961; *Put Ede Murtića* (katalog), Niš 1967; *Nasta Rojc* (katalog), Bjelovar 1969; *Zlatko Keser* (katalog), Zagreb 1976; *Eugen Kokot* (katalog), Zagreb 1976; *Petar Salopek* (katalog), Zagreb 1980; *Dalibor Jelavić*, Zagreb 1988; *200 godina zajedno* (katalog), Bjelovar 1991.

LIT.: In memoriam Željko Sabol, Rusan, 1992, 2—3.

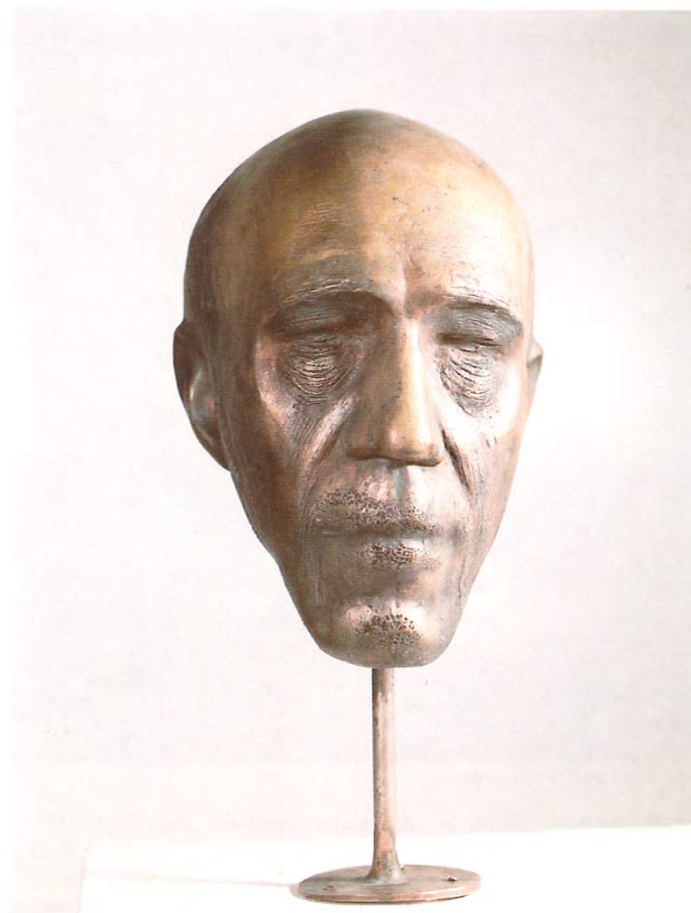
D. Hć.

SABOLIĆ, Ivan, kipar (Peteranec, 24. VIII. 1921 — Zagreb, 25. VI. 1986). Studirao na Akademiji u Zagrebu 1940—44 (F. Kršinić). Specijalizirao kiparstvo kod A. Augustinčića (do 1946). Od 1958. predavao na Akademiji u Zagrebu. Poslije smrti V. Radauša vodio kiparsku Majstorsku radionicu (od 1975). Bio je član JAZU od 1981.

Temelj je Sabolićeva kiparstva ljudski lik, oblikovan u rasponu od rodinove dramatičnosti napetih površina (*Glava starca*, 1948; *Ležeća figura*, 1949) do sažeta izraza, bliskog apstrakciji (*Žene s koritima*, 1957). Poslije 1953. sintetizira univerzalno i lokalno u plastičnome tumačenju motiva (*Žena na magarcu*, 1957; *Podravski motiv*, 1958; *Podravke*, 1960), čime se potvrđuje kao specifičan nastavljatelj figurativne tradicije hrv. kiparstva. I poticaje iz folklora pretvara u sugestivni govor reduciranih figurativnih elemenata (*Metamorfoza glave žene s maramom*, 1960). U tome razdoblju oslobađa figuru suvišnih pojedinosti i zatvara volumene u sustav zaobljenih oblika. Takvim se načinom, uz isticanje psihičkih značajki, odlikuje ciklus njegovih portreta (*Mirko Božić*, 1956; *Portret glumca Cilića*, 1963; *Ivo Šebalja*, 1965). U 70-im godinama naglašava izražajnost površine i najavljuje pokret sardonično-angažirane figuracije (*Ljudi lutke*, 1965). U spomeničkoj skulpturi radi realistične figuralne kompozicije (spomenici na Ugljanu 1950, u Husinu kraj Tuzle 1953, Koprivnici 1955, Rovinju 1956) i prostorno naglašene monumentalno--simbolične oblike (spomenici na brdu Bujanj kraj Niša 1964. i *Jedro* na Dugom otoku kraj Zadra 1979). Bio je suradnik A. Augustinčića na *Spomeniku seljačkih buna* u Gornjoj Stubici (1972—76), a njegova skulptura *Picasso* (iz 1968) postavljena je u javni prostor u Osijeku 1981. — Samostalno je izlagao u Zagrebu (1957) i Beogradu (1958). *Galerija kipova Ivana Sabolića* otvorena je za javnost u Peterancu 1983.

LIT.: M. Arhanić i D. Stipetić, Ivan Sabolić, Zagreb 1960. — J. Baldani, Dvadeset godina hrvatskog kiparstva, 1955—1975 (katalog), Zagreb 1977. — T. Hruškovec, Kipar Ivan Sabolić, Bulletin JAZU, 1982, 1. — V. Bužančić, Prvi postav djela Ivana Sabolića u Galeriji Peteranec (katalog), Koprivnica 1983. — M. Špoljar, Galerija kipova Ivana Sabolića u Peterancu (katalog), Koprivnica 1985. — Z. Rus, Ivan Sabolić, u katalogu: Postojanost figurativnog, Zagreb 1987. Ž. Sa.

SACIĆ, Darko, slikar (Varaždin, 6. IV. 1955). Diplomirao na Akademiji u Zagrebu 1979 (Š. Perić). Bio je suradnik Majstorske radionice Lj.

I. SABOLIĆ, *Portret I. Šebalja*. Zagreb, Moderna galerija

Ivančića i N. Reisera. Od 1979. kustos Galerije slika, 1986—90. ravnatelj Gradskoga muzeja u Varaždinu; od 1990. vlasnik i voditelj galerije »Garestin«. Organizira izložbe i piše predgovore u katalozima (»Risarska škola S. Lypoldta«, I. Rabuzin, B. Ružić). Predstavnik je postinformelske apstrakcije lirske predznaka (*Oblik u bijelom*, 1979; *Ružićevo drvo sa zlatnim srcem*, 1988). — Samostalno je izlagao u Varaždinu (1977, 1978, 1980), Zagrebu (1979, 1989), Zadru (1989) i Fürstenfeldu (1991). Bavi se lik. kritikom i publicistikom.

LIT.: M. Šolman, Darko Sačić (katalog), Zagreb 1979. — M. Gašparović, Darko Sačić (katalog), Zagreb 1989. Ž. Sa.

SAG → ČILIM

SALAJ, Matija, arhitekt i urbanist (Vukovar, 15. XII. 1932). Diplomirao je na Arhitektonskome fakultetu u Zagrebu 1958. God. 1962—91. radi u Urbanističkom institutu Hrvatske, a od 1991. direktor je Zavoda za prostorno planiranje pri Ministarstvu prostornoga uređenja, graditeljstva i stanovanja. U institutu vodi izradu velikoga broja regionalnih, prostornih, generalnih te provedbenih urbanističkih planova, vezanih pretežno uz

I. SABOLIĆ, *Figura*. Zagreb, Moderna galerija

M. SALAJ, hotel *Galijot* u Poreču

razvoj turizma. Ističu se Regionalni prostorni plan Istre (1969), Urbanistički plan priobalnoga područja općine Makarska (1974), turistički planovi područja Vrbas—Pliva (1969), Una—Sana (1970) i Dečani—Prokletije (1978). Suautor je niza detaljnih urbanističkih planova, među kojima se izdvajaju rješenja za turističke komplekse u Baškome Polju (1973) i Brezovici na Šar-planini (1974), za lječilišta Lipik (1975) i Topusko (1979), za turistička naselja Plavu i Zelenu lagunu u Poreču (1972—77) i Čikat u Malome Lošinju (1987) te za dva turistička kompleksa u inozemstvu, Marsa Matrouh u Egiptu (1983) i Kunduchi Beach u Tanzaniji (1987). Jedan je od autora kompleksnoga programa izgradnje mreže hotela u Slavoniji poznatoga kao »Hotelski sistem Slavonija« (1975). Njegov arhitektonski opus obuhvaća različite projektantske zadatke, među kojima najveći dio čine građevine turističko-ugostiteljskoga sadržaja. Uspio je ostvariti individualan izraz povezujući suvremena oblikovna rješenja i regionalne arhit. značajke. Većinu njegovih realizacija odlikuju jasna tlocrtna dispozicija, logična organizacija i diferencijacija prostora te visok stupanj prilagođenosti građevine topografskim i pejzažnim karakteristikama okoliša. Važnija su mu ostvarenja restauracija »Vučedol« u Vukovaru (1963), hotel »Maestral« u Brelima (1965, s J. de Lucom i A. Rožićem), franjevačka gimnazija i samostan u Samoboru (1968, s E. Seršićem), župna crkva u Novom Zagrebu (1971—81, s E. Seršićem), hoteli »Mediteran« (1971) i »Galijot« (1980) u Poreču, hotel »Termal« u Daruvaru, »Dunav« u Vukovaru (1980, sa Z. Krznarićem) i »Lipik« u Lipiku (1982, sa Z. Krznarićem). Autor je idejnoga projekta za ulazni objekt tunela Učka (1970). Izradio je projekt za uređenje Muzeja Mimare u Zagrebu (1987, s M. Kranjcom, I. Pitešom, B. Šerbetićem). — Sudjelovao je s uspjehom na mnogim arhit. i urbanističkim natjecanjima. Dobio je prve nagrade na natjecanjima za upravnu zgradu u Borovu (1962), središte Prijedora (1964), hotel u Virovitici (1965), turističko naselje u Korčuli (1969), hotel u Slavonskome Brodu (1982), te za urbanističko rješenje platoa od Pila i Ploča u Dubrovniku (1990, sa Z. Krznarićem, D. Manceom, D. Milasom).

BIBL.: *Hotelski sistem Slavonija*, ČIP, 1982, 7—8; *Oblici izgradnje i psihofunkcija turističkog objekta i lokaliteta*, ibid.

LIT.: J. de Luca, *Hotelski kompleks Maestral u Brelima kraj Makarske*, ČIP, 1969, 101. — V. Bužančić, *Suvremena turistička arhitektura u Hrvatskoj* (katalog), Zagreb 1970. — I. Maroević, *Arhitektura sedamdesetih godina u Hrvatskoj*, Arhitektura, 1981, 176—177. — *Arhitektura u Hrvatskoj 1945—1985*, ibid., 1986, 196—199. — Urbanistički institut SR Hrvatske 1947—1987, Zagreb 1988.

Ž. D.

SALATIĆ, Tomo, slikar (XVIII. st.). Franjevac, rodom iz Brežaka kraj Tuzle. Spominje se 1780. prigodom preuređenja crkve franjevačkoga

samostana u Kraljevoj Sutjesci kao »nakaš« (tur.: slikar). Oslikao je dozdane dijelove zajedno s Franjom Janjićem (uništeno).

LIT.: J. Jelenić, *Ljetopis franjevačkog samostana u Kraljevoj Sutjesci*, GZMBiH, 1926, str. 23—24.

SALGHETTI-DRIOLI, Francesco (Franjo), slikar (Zadar, 19. III. 1811 — 15. VII. 1877). Slikarstvo počeo učiti u Zadru i Trstu; 1834. nastavio na Akademiji Sv. Luke (V. Camucini) i Francuskoj akademiji (V. Vernet) u Rimu te na Akademiji u Veneciji. Od 1843. živio i djelovao u Zadru. Slikao u duhu tal. akademizma kompozicije alegorijskoga, vjerskog i pov. sadržaja. Izradio nekoliko portreta, a vrijedni su mu crteži dalm. narodnih nošnji i žanr-prizora iz seoskoga života. Dopisivao se s N. Tomaseom, koji mu je sugerirao sadržaje slika, i s J. J. Strossmayerom. Očuvana se djela nalaze u zadarskim crkvama (*Pričest Sv. Benedikta*, 1834, u Sv. Mariji; *Slikar s djecom na odru svoje žene*, zidna slika u franjevačkoj crkvi, 1861), Galeriji umjetnina u Zadru (*Faraonov san*, 1840) te Modernoj galeriji u Zagrebu (*Kristofor Kolumbo u lancima*, 1849).

LIT.: A. Petričić, *Zadarski slikari u XIX. stoljeću*, Radovi HJZ, 1959, 4—5. — M. Schneider, *Historijsko slikarstvo u Hrvatskoj* (katalog), Zagreb 1969. — I. Petricoli, *Slikar F. Salghetti-Drioli u Narodnom preporodu*, Zadarska revija, 1987, 4—5.

I. Pet.

SALI, naselje na Dugome otoku. Prapov. su ostaci nađeni na brdu Omišu, u Dugome polju i Čuhu, a ant. ostaci na brdu Koženjaku, Stivanjem polju i Maloj Proversi (ostaci rimske vile istraženi 1951). — Naselje se prvi put spominje 1289. Župna crkva Uznesenja Marijina sagrađena je na mjestu ranosrednjovj. crkve (ostaci pleterne ornamentike). Ulazni dio, presvođen gotičkim svodom, ostatak je crkve što ju je 1465. sagrađio zadarski majstor J. Lukačević-Zavaliska. Oltarni trobrodni prostor sagrađili su 1581—83. Perić i Ivan, sinovi Jakometa (očuvan glag. natpis o početku gradnje 1. I. 1581). Gl. oltar (pozlaćeno drvo) vrstan je ranobarokni rad. Oltarna slika na platnu nosi umetnutu drvenu ranorenesansnu sliku Majke Božje s djetetom koja je izvorno pripadala nekom poliptihu. S istoga se poliptiha čuva u crkvi slika mrtvoga Krista; obje se slike pripisuju J. Čulinoviću. U crkvi su gotički i renesansni kaleži, metalni križevi, barokni drveni svijećnjaci te nadgrobne ploče s glag. natpisima (iz 1535, 1558, 1582). — Crkva Sv. Roka spominje se prvi put 1644, a proširena je 1855. U lučkome dijelu sela (Porat) dvije su renesansne kuće obitelji Guerrini (jedna datirana 1641) s ostacima prostrana parka i kapelom Sv. Nikole iz 1583. te kuća Petricoli (rustični barok) s djelomice očuvanim izvornim rasporedom prostora. U Z se dijelu sela nalazi renesansna kuća Rančić.

LIT.: Č. Iveković, *Dugi otok i Komat*, Rad JAZU, 1928, 235. — I. Petricoli, *Gradbeni i umjetnički spomenici na zadarskim otocima*, u zborniku: *Zadarsko otočje*, Zadar 1974, str. 79—108. — A. R. Filipi, *Saljaske crkve i kratka povijest Sali*, Sali 1981, str. 41. — I. Petricoli, *Prilog zadarskim graditeljima XIV. i XV. stoljeća*, Radovi. Filozofski fakultet — Zadar, 1982, 20, str. 29—42.

I. Pet.

SALONA → SOLIN

SALON, RIJEČKI → RIJEČKI SALON

SALON MLADIH, likovna manifestacija mladih umjetnika (do 35 godina) sa svih područja lik. djelatnosti ustanovljena 1969. u Zagrebu. Odabirom pojedinačno prispjelih radova nastoji dati pregled jednogodišnjega lik. stvaralaštva mladih u Hrvatskoj. Izložbu »Odabir pojedinačno prispjelih

P. SALOPEK, *Tri kupalice*

